

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat, 1908. július 11.

144. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskocka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Hajósok sztrájkja.

A parti hajózásban megszűnt a forgalom. Egyetlen hatalmas parti hajózási társaságunk kapitányai, tisztjei és gépészei léptek sorompóba, hogy helyzetük javítása érdekében harcot vivjanak a tőkével. Nem fogadták el azt a visszautasító választ, amely ha nem is sokat, de valamit ígért s a valaminél is többet helyezett kilátásba.

Tegnap este történt a döntés. A hajóstársaság megmaradt a maga álláspontján s ugyanezt tették a hajósok is. Nem engedtek a negyvennyolcból: inkább a sztrájkot proklamálták, amely eddig többnyire a munkások harci fegyvere volt. Este fél hét órakor mondták ki a sztrájkot s hét órától kezdve nem közlekedett több egyetlen egy parti hajó sem.

A *Tengerpart* volt az első, amely a fenyegető sztrájk veszedelmeire rámutatott s a békés megegyezés szükségét hangoztatta. Mert a hajóssztrájk nem olyan jellegű, mint a többi. A világítás nélkül még csak ellehetünk valahogy, szintugy villamosvasut, ecet, harisnya, meg nem tudom miegyéb nélkül. A harisnyakészlet eltart aduig, amíg a sztrájk, amely nem lehet örökkévaló, de már a közlekedési eszközökkel, főképpen pedig a vasutal és a hajóval másképpen áll a dolog. Ez a két közlekedési eszköz a kultura leghatalmasabb két tényezője.

Országokat, földrészeket köt össze, egyik ország, vidék és város javait kicseréli a másikkal s közel hozza az embereket egymáshoz. A tengerrel ma már úgy vagyunk, hogy nem földrészeket választ el, hanem föld észeket köt össze.

A kultura fejlesztette, erősítette a közlekedési eszközöket, úgy hogy az emberiség nem lehet többé el nélküle. A hatalmas hajózási társaságok világrészeket hoznak közel egymáshoz, a partihajózási társaságok pedig a közelebb-távolabb fekvő partokat és szigeteket. Nekünk egyetlen hajózási centrumunk van s ugyszólván egyetlenegy parti hajózási társaságunk. Ez a társaság hozza hozzánk közvetlen közelségbe az egész horvát partvidéket, Isztriát, Dalmáciát, a közelfekvő szigeteket, amelyeknek érdekszállai két kikötőben futnak össze: Fiumében és Triesztben.

A két kikötőváros nemcsak hogy kiegészíti egymást, hanem ezekben a viszonylatokban valóságos versengést visz végbe az érvényesülés érdekében.

Trieszt és Fiume szenvedelmesen harcolnak az Adrián, ha más viszonylatokban nem is. Itt van a mi erősségünk. Másutt nagyon is gyöngék vagyunk vele szemben.

A parti hajózás révén keletkezett forgalom Fiume erőssége. Ebből él a helyi kereskedelem, nem is számítva azokat az óriási előnyöket, amelyek az idegen forgalom révén Fiuméra hárulnak. Fiume ma a partvidéknek

nemcsak kereskedelmi, hanem idegenforgalmi centruma. A zengi meg arbei kereskedő innen szerzi be szükségleteit, aki pedig a partvidéki üdülőhelyekre ellátogat, Fiuméből megy oda s itt is eltölt néhány órát.

Mindez most szünetel.

A hajósok sztrájkja elszakította azokat a szálakat, amelyek az Adriai tenger mellől, főképpen a partvidékünkről Fiuméba vezetnek. Az idegen nem utazhatik könnye-kedve szerint. Nem vehet részt kirándulásokban, mert olyanok ez idő szerint nincsenek.

Szóval, csönd van a fiumei kikötő legfelsőbb medencéjében. A hajók tétlenül vesztegelnek a mólók mentén. A fűtők a helyükön vannak, de nincs aki mozgásba hozza a hatalmas gépeket s nem akad hozzáértő, aki elvezesse a hajót oda, ahová menni akar. Ez a csönd sok-sok ezer és ezer korona kárt jelent naponkint. A hajóstársaság bevételei szünetelnek, a vállalkozók, kereskedők nem szállíthatják el a megrendelt árut s ha ez így sokáig tart, a tenger melléki üdülő-helyek élelem nélkül maradnak.

Nem bíráljuk, nem kutatjuk, hogy ezt a hajóssztrájkot el lehetett volna e kerülni.

Azt hisszük nem.

Az igazgatóság a maga igazáról volt meggyőződve, a hajósok szintén. Két olyan ember között, aki makacsul megmarad a maga igazá mellett, bajos kielégítő megoldást keresni. S miután nincs más kivezető út, következik a természet ellenes fegyverek alkalmazása s kitér a sztrájk.

Most tehát benne vagyunk.

Az utolsó két esztendőben gyakori a tenger munkásainak mozgolódása. A munka embere Olaszországban ébredt öntudatra s egymásután következtek a sztrájkok mindenfelé. A hajósnép, a tenger munkásai kenyérért kiabáltak s ahol sorompóba léptek, meg is kapták.

Fiumét sem kerülte el a bérmozgalmak szellője. Már tudniillik a hajósok bérmozgalma. Két esztendeje nincs, hogy a Magyar-horvát hajóstársaság fűtői sztrájkba léptek s belesodorták egész Fiumét az általános sztrájkba. De elérték azt, amiért küzdöttek. Ma békésen néznek a jövőbe s ott állnak rendíthetetlenül a kazán mellett. Ma a többiek, a föllebbvalóik elégedetlenek. Ma ők harcolnak s követelnek több kenyeret, mint amennyi eddig jutott nekik.

Az idén ez a második nagy hajózási sztrájk az Adrián. Az egyik nem sokkal az új esztendő jövetele után tört ki. Az ujonnan alakult Dalmatia parthajózási társaság tengerészei léptek sztrájkba s hosszú, elkeseredett küzdelmet vívtak meg. Az ellentétek annyira kiélestedtek, hogy az osztrák kormánynak kellett közbelépnie a békés megegyezés érdekében.

Azt hisszük, hogy a fiumei legújabb sztrájk nem lesz ilyen jellegű. Reméljük, hogy mennél előbb sikerül kompromisszumot teremteni, amely a dotálás kérdését, ha nem is egy csapásra, de legalább bizonyos időre megoldja. A mai helyzet nem tarthat sokáig. A forgalomnak a legrövidebb időn belül helyre kell állnia, mert messze kiható következményei lehetnek annak, ha a parthajózási forgalom sokáig szünetel. Jól tudjuk, hogy a hajóstársaság megfontolta, hogy teljesítheti-e alkalmazottainak a kívánságát s a kapitányok, tiszték és gépészek testülete is tudatában volt erejének s meg volt győződve kívánságai jogos voltában.

Ténydolog, hogy Fiumében nehéz a megélhetés. A helyi viszonyok az utóbbi években lehetetlen állapotokat teremtettek s Fiume ma drágább város, mint Budapest, vagy hogy szomszédos kikötőre hivatkozzunk, Trieszt. Kikötővárosokban mindenütt drágább az élelem, a lakás és a többi sok minden, amihez az embernek feltétlenül szükségük van. De Fiume a drágák legdrágábbja. Az állami és magántisztviselő drágasági pótlékot kér. A kikötői és gyári munkás sztrájkjal vivja ki magának a jobb fizetést s ugyanígy tesznek most a hajókapitányok, tiszték és gépészek testületei. A takarékoság, józanság mellett is kevésnek tartják a jövedelmüket s ezért léptek most sorompóba, hogy helyzetükön javítsanak.

Ebben a pillanatban még semmi bizonyosat nem tudni. Fiume fontos gazdasági érdeke, hogy ez a sztrájk a lehető legrövidebb időn belül véget érjen. Erre kell törekednie a hajóstársaságnak s a jogaikért harcoló tengerészeknek is.

A legutóbbi eseményekről az alábbi részletes tudósításban számolunk be:

Válasz az ultimátumra.

A Magyar-horvát hajóstársaság igazgatósága tegnap délután fejezte be tanácskozásait az ultimátum dolgában s délután 6 órakor az alábbi választ adta a kapitányok és gépészek testületének:

Az igazgatóság ma reggel megjelent kapitányok és gépészekből álló küldöttségnek kijelentésére, hogy az általuk beadott emlék iratban minden egyes pont engedélyezéséhez teljes mértékben ragaszkodnak és annak elintézésére ma esti 6 óráig ultimátumot tűznek ki, ami sztrájkmozgalmal való fenyegetésnek tekintendő, az igazgatóság a következőket válaszolja:

A kérelmezők részéről a helybeli sajtónak közlés végett átadott azon hír, hogy emlékirataik figyelembevételre kategorikusan megtagadatot, nem felel meg a valónak, miért is azt tartva, hogy a küldöttség, kinek kezéhez a válasz f. é. július hó 7-én adatott át a két emlékiratra, tévesen, vagy egyáltalán meg nem értetett az, amit a válasz kíséretében *Copaitich* elnök szóbelileg kijelentett, azt alábbiakban foglaljuk össze.

Ez alkalommal mindenekelőtt kijelentett,

hogy a társaságnak nem szándéka az emlékiratokat minden további nélkül visszautasítani, hanem különösen kimondatott, hogy az alkalmazottak helyzete az igazgatóság szívében fekvő, hajlandó kívánságait a lehetőség szerint teljesíteni, de nem husz napi rövid határidőn belül és pedig nem is annyira felszólamlasképpen az adott terminus ellen, mint inkább azért mert a társaság jelenleg igen fontos életkérdés döntése előtt áll és ma nincsen abban a helyzetben, miszerint megítélhesse, miképpen fog fejlődni üzeme a közeljövőben.

A társaságnak most élethalál harcot kell vívnia a hatalmas osztrák hajósvállalatok rendkívüli versenyé ellen, amelyek hathatón támogatva az érdekelt kereskedelmi körök által már ma, amidőn még teljesen szervezve sincsenek, fennállására nézve igen nagy veszélyt jósolnak; hogy a társaságra ily körülmények között milyen jövő vár, ha az osztrák versenyvállalatok teljes harci felszerelésben törnek elene és neki küzdenie kell majd anélkül, hogy előbb támogatásra talált volna, hanem alkalmazottainak megadja a követelt fizetésemelést, miáltal magát jelentékeny többletköltségnek tette ki az könnyen előrelátható.

Ezen indokok bírták arra a társaságot, hogy a két emlékirat fölött való döntést alkalmasabb időre halasztja.

De egyúttal felemlített a küldöttség előtt, hogy egyes kívánalmak megvizsgálása után a társaság hajlandó akár azonnal is, komoly vizsgálat alá venni a következő pontokat:

3. Élelmezési pótlék,
6. Aruhiány,
7. A hajóraktár nyilvántartásáról,
8. A fizetés betegség esetén,
10. Az évi szabadságidőről,
11. A vasárnapi munkaszünetről,
12. Az éjjeli felügyeletről a fiumei kikötőben,
13. Az egyenruha pótlékről.

A többi pontot illetőleg pedig Capitch elnök a *szolgálati pragmatikában* nyilatkozott.

A társaság szándéka egy szolgálati szabályzatot felállítani és a fizetés emelésének rendezése, ennek módjait megállapítani azonban saját magának tartja fenn és nem enged erre nézve előírásokat szabni saját alkalmazottai által, tehát figyelembe nem veheti a kívánt automatikus előléptést.

A fizetés rendezése: A már előadott okoknál fogva, illetőleg mert a követelt fizetésemelés a társaságra nézve oly jelentékeny többletköltséggel járna, hogy — ha engedélyeztetne — minden bizonynyal a a társaság tönkrejutását vonná maga után, ez a kívánságuk semmi körülmények között figyelembe nem vehető.

A választott bíróság: Ezen követelésnek helyt nem adhat a társaság, mert soha okot nem szolgáltatott bizalmatlanságra semmi körülmények között és alkalmazottainak egyikével szemben sem, mert részrehajlás nélkül és igazságosan ítélte az előfordult esetekben.

Élet- és balesetbiztosítás: Ennek a követelésnek lehetetlen eleget tenni, mert különösen a nyugdíjalap létesítése után, melyhez a társaság saját jöszántából járul hozzá 30—40.000 koronával évente, a társaság nincsen abban a helyzetben, hogy további megterhelést vállaljon magára. Különben is e tekintetben elvártnak a kormány törvényerőre emelt intézkedései.

Rövid szóval ez az, amit Copaitich elnök kifejtett a küldöttség előtt, felkérve őt végül, és ezt nem a társaság, hanem a helybeli kereskedelmi körök érdekében, hogy ha a kapitányi és gépészeti testület követeléseiket erővel akarják kieszközölni, sztrájkba lépésük esetén legalább nyolc nappal előbb jelentsék be ebbeli szándékukat, hogy a társaság az árukirakás tekintetében azokat az intézkedéseket tehesse, amelyek részben enyhítik azt az óriási kárt, amivel a rögtöni munkabeszüntetés a kereskedelmi forgalomra nézve jár.

Ma azonban legnagyobb sajnálatunkra látjuk, hogy ezen felhívásunkra sztrájkmozgalommal való fenyegetéssel válaszolnak egész nyíltan.

Megjegyezni kívánjuk még, hogy az emlékiratok visszaküldésével az igazgatóság nem akarta sérteni senki önértékét, annál is kevésbé mert az emlékiratok kézirati aláírásokat nem viselt.

És megjegyezvén továbbá, hogy ha a kérvényezők célszerűnek fogják tartani azt, hogy megnevezik küldöttségüket a 3, 6, 7, 8,

10, 11, 12 és 13 pontok alatt foglaltatnak a társasággal egyetértésben való megvizsgálására az igazgatóság mindig hajlandó ezt a küldöttséget fogadni és velük megegyezés céljából tárgyalásokba bocsátkozni.

Az esetben azonban, ha a kapitányi és gépészeti testület a sztrájk kimondását tartja elkerülhetetlennek, a társaság ezen megfontolatlan lépésért minden felelősséget azokra hárítva, akik azt előmozdították és teljes tudatában annak, hogy semmivel sem járult hozzá ily végzetes tüntetéshez, hanem mindig arra törekedett, hogy alkalmazottainak a legnagyobb jólétet biztosítsa, nem is egyenlő, hanem magasabb fizetéseket engedélyezve mint a többi társaságnál alkalmazott kollégáik, . . . elvárjuk a törtendőket.

Fiume, 1908. július hó 9-én.

Az igazgatóság.

Kimondják a sztrájkot.

A kapitányok és gépészek nagyszámú küldöttsége, mielőtt a válasz átvételére a Magyar-horvát hajóstársaság helyiségében megjelent volna, tanácskozást folytatott *Fuhrman* Ferenc dr. miniszteri tanácsos, a tengerészeti hatóság alelnökének elnöklésével. A tanácskozáson közbevető békítetéről volt szó, amely azonban nem járt eredménnyel.

A kapitányok és gépészek öt óraker a Magyar-horvát hajóatársaság helyiségébe vonultak, ahol 6 óra tájban vették át a fent ismertetett üzenetet. Ezután a Bona via szállóba vonultak, ahol rövid tanácskozás után *kimondták a sztrájkot*. Háromnegyed hét óraker a kapitányok és gépészek három küldöttje jelent meg az igazgatóságnál és közölték a sztrájkról szóló határozatot.

A sztrájk következményei.

Este 7 óraker a kapitányok és gépészek beszüntették a munkát s az utolsó abbáziai gőzösök nem indultak többé. A hajóútók a helyükön maradtak, mert ők nem tartoznak a sztrájkolókhöz, s mint már jelentettük csak abban az esetben hagyják abba a munkát, ha az igazgatóság Pólából hozatna haditengerészeket, vagy ideger kapitányokkal és gépészekkel akar-ná letörni a sztrájkmozgalmat.

Az este 8 óra 15 percker Velencébe induló „Hegedüs Sándor“-ra már tegnap reggel óta nem adtak ki jegyeket, az igazgatóság el volt készülve a sztrájkra. A „Maros“ gőzö-snek 6 óra 30 percker Dalmáciába kellett volna indulni. A sztrájk következtében szintén le maradt s ma már egyetlen egy parti hajó nem indult el Fiuméből.

A városban gyorsan terjedt el a sztrájk kitörésének híre, s mindenütt élénken tárgyalták ez eseményeket. Az érdekeiket arról a nagy kárrol beszéltek, amely a sztrájkjal sújtja őket. A tegnapi postát még nem indíthatták ma Dalmáciába s a szomszédos községekbe, amelyekkel ugyszólván minden összeköttetés megszakadt.

A sztrájkutányán.

A kapitányok és gépészek testületei ma délelőtt 9 óraker a Bonavia szállóban értekezletet tartanak.

A sztrájkoló tengerészek itt ütötték föl a sztrájkutányájukat s itt tanácskoznak behatóan az érdekeikről. A sztrájkoló kapitányok, tisztek és gépészek a legkomolyabb magatartást tanusítják. Általában teljes a rend és a fegyelem Nem is vennők észre, hogy sztrájk van, ha a kikötőben veszteglő hajók erre nem figyelmeztetnének.

Torpedóhajók szolgálatban.

A mai napon két torpedóhajó érkezik Pólából Fiuméba, amelyeket a pólai tengerészeti parancsnokság a budapesti posta- és táviratigazgatóság távirati kérésére bocsátott rendelkezésre. A két torpedóhajó a *partmenti postaforgalmat* fogja ellátni, míg a Dalmácia felé irányuló postaforgalmat *Trieszten át* az osztrák Lloyd hajóstársaság fogja ellátni. Remélhetőleg a postaforgalmat már holnaptól kezdve minden fenakadás nélkül a legnagyobb pontossággal sikerül lebonyolítani.

A sztrájkolók — szocialisták.

A kapitányok, tisztek és gépészek testületei kérelemmel fordultak a fiumei szocialista munkások szervezetéhez, amelyben támogatást kérnek küzdelmükhöz s ha a munkások teljesítik a kérésüket, *hajlandók a szocialista párt-szervezetbe belépni*.

A szocialisták végrehajtó bizottsága ma este 8 óraker értekezletet tart, amelyen tárgyalni fogja a kapitányok és gépészek ügyét s

dönteni fog a kérdésben. Mint értesülünk, *egyelőre csak erkölcsi támogatásról van szó.*

Hol vannak a hajók?

A Magyar-horvát hajóstársaság hajóparkja 36 hajóból áll. Ezek közül a következők vesztegelnek a fiumei kikötőben:

„Budapest“, „Cirkverica“, „Croatia“, „Drava“, „Gödöllő“, „Hegedüs Sándor“, „Istrian“, „Liburnia“, „Magyar“, „Nehaj“, „Salona“, „Sirály“, „Sokol“, „Stefania“, „Tátra“, „Villám“, „Volosca“, „Maros“, „Senj“ és „Szamos“.

A többi hajók a következő helyeken vannak:

„Zagreb“ Velencében, „Abbazia“ Buccariban, „Bakar“ Vegliában, „Dániel Ernő“ Velencében, „Fiume“ Triesztben, „Hrvat“ Carlopágóban, „Lovrana“ Lovranában, „Sava“ Cirkvenicán, „Skodra“ Antiváriban és a „Velet“ Zengben. A „Dalmatia“, Pannonia“ és a „Pola“ a dalmát partokon járnak az „Ungaria“ pedig a Dalmátia hajóstársaságnál van bérben és Trieszt—Cattaro között bonyolít le forgalmat. A kint lévő hajók közül hat gőzös érkezett Fiuméba, de a sztrájkrol különben is értesült a társaság egész személyzete.

Az „idegen kéz“.

A „Bilancia“ című helybeli olasz lap érdekes cikket közöl a sztrájkrol, amelyben a többek között a következőket írja:

„Mi az Ungaro-Croatának rendszeres és sztrájkbalépéssel való fenyegetés kísérétében kifejtett opozíció mögött, mely ellen az utóbbi időkben nagyon is sűrűn irányul, egy idegen kéz akcióját látjuk, melynek igazítását a „füg-göny mögött“ sejtjük.

Ezen meggyőződésünket pedig minden bizonynyal megosztja, aki figyelemmel kísérte az osztrák képviselőházban lefolyt tárgyalásokat Dalmáciának a magyar szent korona országaihoz való visszacsalása kérdésében, mert ismereteseink mindazon intézkedések, amelyeknek egyedüli céljuk csak az, és pedig tönkre te-gyék Fiumének Dalmáciával való jelenlegi kereskedelmét és azt Ausztriának biztosítását.

Hogy mit jelentsen Fiume kereskedelmének leküzdése, . . . ime könnyen megoldható probléma, mert ismeretes hogy az a mi kereskedelmünk, illetőleg egész Magyarország kereskedelme és annak leküzdésén töredve annyit jelent, mint tönkrejutásunkat kívánni . . .

Majd így végzi:

„Végül meg vagyunk győződve, hogy hazafias missziót követünk, ha szavunkat ezutal a kormányhoz intézzük, mely más sok alkalommal tanúságot adta éber körültekintésének azt ajánlva, hogy az Ungaro-Croat, az a fáradthatatlan vállalat letűnjék, hanem nyujtson neki minden szükséges támogatást, hogy a fennemlített alattomos idegen kéz ne annyira órá mind inkább kereskedelmünkre általában sujtson és kezzeinkből kiragadjon azt, ami ránk nézve vitális érdek.“

A sztrájkolók értekezlete.

A kapitányok, tisztek és gépészek egye-sülete ma délelőtt 9 óraker értekezletet tartott a Bonavia-szállóban levő sztrájkutányán. Elhatározták, hogy a tengerészeti hatósághoz, *Wickenburg* István gróf min. tanácsoshoz és a Giovine Fiume egyesületekhez küldöttséget menesztenek, a munkások ma esti értekezletén képviseltek magukat s táviratban fordulnak a kereskedelemügyi miniszterhez. Délután 3 óraker újból értekezletet tartanak.

Az üzlet — üzlet.

A „Hrvatska“ zengi hajóstársaság tudva-levően konkurrenciát fejt ki rendes időben a Magyar-horvát hajóstársaság ellen. A konkurrencia üdvös hatását a közönség élvezi, mert míg azelőtt csak 1 korona 20 filléért juthatott át az ember Abbaziába és vissza, a konkurrencia következtében 30, később 20 filléért járhatta meg az osztrák üdülőhelyet. Most, hogy a tizkrajczáros Ungaro-Croat gőzös és a sok többi szalonhajó nem közlekedik, a „Hrvatska“ igyekszik kihasználni az egyedüliségét. A „Petar Zrinski“ gőzösn 30 fillér helyett *egy koronát* szed az Abbaziába szülő jgyért személyenkint. Az üzlet — üzlet. A „Hrvatska“ pedig még a sztrájkból is üzletet csinál.

A polgármester közbenjár.

A kapitányok, tisztek és gépészek testülete nem szakította meg a tárgyalások fonalát az igazgatósággal. Ma reggel hozott határozatukból kifolyólag fölkérték *Wickenburg* István gróft és a polgármester ügyét támogatására. A polgármester vállalkozott arra, hogy a köz-

vetítést a társaság és a sztrájkolók között teljesíti. Ma délelőtt megjelent a Magyar-horvát hajóstársaságnál, ahol hosszasan tárgyalt a sztrájk ügyében, átvette az igazgatóság újabb üzenetét, amelyet még ma közöl a sztrájkoló kapitányokkal és gépészekkel. Délután 3 órakor újabb tanácskozás lesz a sztrájkotányán, amelyen többek között az igazgatóság újabb választást fogják tárgyalni. Szakkörökben nagy meglepetést kelt, hogy a békéltető kísérletek megkezdődtek.

Összeköttetés Abbáziával.

Abbáziából telefonálják nekünk, hogy az ottani penzió és szállótulajdonosok elhatározták hogy táviratilag felkéri a déli vasut igazgatóságát, hogy állítson be ideiglenesen a forgalomban több vonatot Fiume és Mattuglie között hogy a megszünt hajóforgalom helyett vasuti forgalommal bonyolítsák le a fürdővendégek utazását. Abbáziában biztosra veszik a déli vasut ez irányú sürgős intézkedését.

A sztrájkolók pénze.

Megbízható forrásból értesülünk, hogy a sztrájkoló kapitányok és gépészek nemcsak erkölcsi, hanem anyagi támogatásban is részesülnek kartársaik részéről. Eddig összesen 38.000 korona érkezett a számukra, amelynek egy jó része a triestri kartársaktól ered, másik részét pedig Bécsből juttatták nekik.

UJDONSÁGOK.

— **A kormányzó itthon.** Nákó Sándor gróf kormányzó e hó 14-én kedden érkezik Fiuméba.

— **Szterényi államtitkár tengeri utja.** Szterényi József kereskedelemügyi államtitkár szabadságának egy részét tengeren fogja tölteni s e hó 28-án az Adria hajóstársaság gőzösen Tangerbe indul.

— **Esti összeköttetés Abbáziából Fiume felé.** Az abbaziai villamos vasut igazgatósága közli velünk, hogy a mai naptól, július 10-étől kezdve további intézkedésig egy új esti járatot léptet életbe Lovranából Mattugliába ama fiúmeiek kényelmére, akik az éjjeli 12 óra 34 perckor Mattugliából induló személyvonattal akarnak Fiuméba visszatérni. Az új villamos vasuti járat menetrendje a következő: Indulás Lovranából este 11:02, Abbazia (Stefánia-szálló) 11:36, Abbazia (Vier Fahreszeiten) 11:42, Volosca (kerületi parancsnokság) 11:50; érkezés Mattuglie déli pályaudvarra 12 óra 14 perckor éjjel.

— **Térzene.** A városi zenekar ma este 8 és fél órakor az Adamich téren térzenét tart. A műsor a következő: 1. Profili — Induló. 2. Puccini — „Bohéme” második felvonás. 3. Battaglia — a) Madrigale b) Tempo di Gavotte. 4. Massanet — „Thais” első rész. 5. Martinz — Az Adria csillaga.

— **Fenicse színház.** Ma este Morgan vigjátéka, „A szerelem iskolája” kerül színpadra.

— **Hamis százkoronás.** Triesztből jelentik nekünk, hogy ott hamis százkoronások vannak forgalomban, amelyek oly tökéletesen sikerültek, hogy két postahivatalban is elfogadták őket. Az igazi százkoronásoktól csak abban különböznek, hogy a színük kissé eltérő.

— **Harminc rendőri állás.** A városi tanács pályázatot hirdet 30 III. osztályu megüresedett rendőri állásra évi 1170 korona fizetéssel.

— **Öngyilkos tengerész.** A Cunard társaság „Caronia” gőzöséről levette magát egy tengerész s eltűnt a hullámokban. A hajó Newyorkba tartott, amikor Charley Harry 21 éves tengerész az Atlanti tengeren öngyilkossági szándékkal a tengerbe ugrott. A dolgot észrevették s a parancsnok megállította a hajót. Husz percig keresték Charleyt, de nem tudták rátalálni. A hajó ezután folytatta útját. Az öngyilkos semmiféle írást nem hagyott hátra s tettének okát senki sem tudja.

— **Kereskedelmi tengerészetünk és a kormány.** Ismét a régi nótát fujjuk; ha kereskedelmi tengerészetünkről szólunk. De kénytelenek vagyunk vele ha a külföld kereskedelmi tengerészetének a fejlődéséről és izmosodásáról szóló híreket és jelentéseket olvassuk. A mi kereskedelmi tengerészetünk szegény és fejletlen. Nátunk csak ígérnek a fejlesztést, de az ígért-nél tovább egyetlenegy kormány sem jutott. Mindössze három-négy hajózási vállalatunk van, melyekkel szemben azonban a kormány ideiglenes és kapkodó politikát folytat. Az Adria

tengerhajózási társasággal már hónapok óta tárgyal a szerződések meghosszabbítása dolgában. Eddig eredménye nincs. A Magyar Keleti Tengerhajózási Társasággal kötött szubvenció szerződés 1907. december 31-én lejárt, amit először meghosszabbítottak 1908. június 30-áig, néhány nap előtt nagy keservesen pedig 1908. december 31-ig. Az Atlantica tengerhajózási társaságot szintén nem fejlesztte arra a nivóra, melyen ennek és a Levante-társaságnak állnia kellene. Pedig az Atlantica, sőt ügyes és okos politika mellett a Levante is igen hasznos szolgálatot tehetnének a magyar hajózási ügynek és a magyar kiviteli kereskedelemnek.

— **A közönség köréből.** Egy magyar uriaszony feikért bennünket a következők közé zété elére:

Tisztelt Szerkesztő uram! Nem ártom bele magamat az olyan kérdésekbe, ami a férfiak dolga. De már ahhoz azt hiszem meg van az asszonyoknak is a szerzett joguk, hogy olyan ügyekbe szóljanak bele, amelyek első sorban őket érdekli s az ő, illetőleg férjük rovására mennek. Nos hát, ennyi bevezetés után elmondom a panaszomat: Fiumében nagyon nehéz a megélhetés. (Ezt aranyos szerkesztő uram nagyon sokszor megírta.) A férj robotol, csakhogy előbbre jusson s egy kis pénzt hozzon a háztartáshoz, amihez rengeteg pénz kell. A fiúmei asszonyok a tanuim, hogy nem lehet a legnagyobb takarékoság mellett sem megélni. Adósságot csinálni pedig nem szabad, mert akkor itt a gond, a sok kellemetlenség. Igyekeznünk kell tehát lehetőleg szerény korlátok között mozogni. Abbáziába a tíz krajcáros hajón járok. (Az uram egyáltalában nem jár). A piacon alkuszom, hogy még a kofa is porco unghereseknek nyilvánít s ennek tetejében rendesen drágábban fizetnek a magyar asszonyok, mint azok akik Dante csodás nyelvét beszélnek fiúmei dialektusban, horvátul beszélve. Ez még hagyján. Az ellen azonban ki kell fakadnom, hogy a sulynál becsapnak. Nem a levegőbe beszélnek. Tapasztalataim vannak ezen a téren. A kenyér, amelyet súly szerint mérnek, ugy agyon van vizezve, mintha a vizet ingyen mérnék (Fiumében még ezt is megfizetik a házbérrel.) Persze a súly azután megvan. De nincs meg a kenyér. A melegben a víz elpárolog s marad a kenyér, a miből mindig hiányzik. A salátaneműk és zöldségek hasonló módon kerülnek a vásárra. Eltekintve attól, hogy méregdrágán mérnek, ugy agyonmártogatják a vízben, hogy a sulynál többet nyom. Főlhivom erre a vásárbiztos ur figyelmét. Hiszen ő hiva a szép nemnek. Tegye meg hát nekünk azt a szivességet, hogy ellenőrizze ezeket a kisdad manipulációkat. Bizony isten hálásak leszünk érte. A magyar asszonyok nevében H-g.-né.

— **Szokolisták kalandja.** A szusáki és környékbeli Szokol tornaegyesületek és a Szklad dalosegyesület tagjai a magyar-horvát hajóstársaság „Liburnia” nevű gőzösen a szomzódos Bukkariból kirándulást rendeztek Kerzo szigetére. A hajó, árbocán a horvát zászlóval, a rajtalevők hangos zsviódása és éneklése közben futott be a kerzói kikötőbe. Itt azonban az osztrák csendőrség nem engedte partra szállni őket. A horvát kirándulók tiltakoztak az ellen, de tiltakozásuk mit sem használt. A csendőrség szuronyt szegezve kordont vont a parton és senkit sem engedett ki a hajóról. A partraszállást azzal a megokolással tiltották meg a horvát ifjaknak, hogy bevonulásukkal megzavarják a köznyugalmat. A kirándulók erre a hajóval tovább indultak és az Abbazia melletti lkába mentek át, ahonnan késő éjjel tértek vissza Bukkariba. A kalandos utról táviratban küldtek tiltakozó panaszt a Reichsrath horvát képviselőinek.

Távirat ◀▶ Telefon.

Országgyűlés.

A főrendiház ülése.

BUDAPEST, jul. 10. A főrendiház ma délelőtt 10 órakor Dessewffy Aurél gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen változtatás nélkül elfogadták a kuriai bíráskodásról és a birtokrendezésről szóló törvényjavaslatokat.

A végrehajtási törvényre vonatkozóan Degenfeld Pál gróf jegyző előterjeszti a főrendiházi bizottság jelentését, amely a 7. §-ra vonatkozólag módosítást ajánl (az állami tisztviselők nyugdíjainak lefoglalhatósága).

A főrendiház a javaslatot a fenti módosítással elfogadja.

Günther Antal igazságügyi miniszter kijelenti, hogy az a javaslat, amelyet a főrendiház elfogadott, a kis existenciákat védi. A kormány nevében köszönetét fejezi ki a főrendiháznak, hogy a javaslatot ilyen jól letárgyalta.

Ezzel az ülés véget ért.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, július 10. A képviselőház délután 1 órakor Návay Lajos elnöklésével ülést tartott, amelyen átvette a főrendiház aze-netét. Günther Antal igazságügyminiszter kéri a házat, hogy fogadja el a 7. szakasz módosítását.

Nagy György tiltakozik ez ellen s követeli, hogy a Ház maradjon konzekvens.

Pilisí István is módosítást nyújt be. A Ház azonban változatlanul elfogadta a főrendiház módosítását.

Ezzel az ülés véget ért.

Ifj. Bánffy József báró öngyilkossága.

BUDAPEST, jul. 10. Ifj. Bánffy József báró, a dúsgazdag Bánffy család tagja tegnap apja szemeláttára agyonlőtte magát. Tettének oka az volt, hogy apjával összeszólalkozott.

Közleményeink csakis a forrás megnevezésével vehetők át.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

VILLA TRIESTE - Lido Venence

Elsőrangú Maison Meubléé. Előkelő csendes ház.

Tulajdonos: Dr. Janovitz Guido orvostudor.

Rendelés a villában d. e. II—12 és d. u. 3—4 órakor.

A

Máv. Altiszti Kör

vasárnap hó 12-én nyári mulatságot rendez melyre a tisztelt érdeklődőket ezuton is meghívja a rendezőség.

A mulatság a Germania uton a Ghiczy villában lesz.

Kittinó italokról és hideg ételekről gondoskodva van.

Zene, szórakoztató játékok, tombola stb. délután 1/3-tól.

Kedvezőtlen idő esetén a mulatság jövő vasárnap tartatik meg.

A rendezőség.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Halál a poloskákra!!!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragadós betegségek ellen tertőtlenit. Elarusító

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 1.50 házhoz szállítva.

Lakások fertőtlenítése elvállaltatik.

ABBAZIA

BRISTOL
szálló, kávéház és étterem

Elsőrendű szálló 120 szobával a fürdő központjában: (a villamos vasut megállóhelyén).

Lift, fürdőszobák, villanyvilágítás.

Mérsékelt szoba- és penzió-árak.

Kitünő magyar konyha.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.

Magyar személyzet.

Tulajdonos **Rudovits Vilmos.****ZELENIKA (DALMÁCIA)****klimatikus gyógyhely és tengeri fürdő**

a Bocche di Cattarói, montenegrói és albániai kirándulások természetes középpontja, vasuti végállomás és gyorshajó-állomás (Castelnuovo kikötőből fél órai gyalogut.)

szálloda 38 szobával, 2 villa s nagy park

családi viszonyok miatt szabad kézből eladó.

Bővebbet **Zelenika fürdő** üzemeltetésénél.**CRNKOVIĆ**szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitünő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: **CRNKOVIĆ JÓZSEF.**

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett

THERAPIA PALACE

CIRKVENICÁBAN

kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.

Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővénnyű tengeri fürdő, saját tehenészet, jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.**Wellmann Testvérek**

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Telefon száma 19.

Raktárak: Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat hazai gyártmányu

Excelsior zománcedényekben**Berndorfi Krupp-féle nickel-edényekben**

és mindenféle konyha- és háztartási cikkekben.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.**SPORT VENDÉGLŐ**

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitünő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasut mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

Prodam és Társa Fiume

Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villámhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések. Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Dr. Krisković Vladimir

fogorvosi műterme

FIUME,

Via del Porto I. emelet

Specialista aranyfogak s koronák betevésében. Fájdalom nélküli műtétek.

Rendelés d. e. 8—12

és d. u. 2—6 órákor.

ELSO FIUMEI

RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendszerben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

Olcsó cipő

Nagy vétel folytán bámulatos olcsón ad el férfi- női- és gyermek cipőket Szekulesz Sándor japán- és kínai áruház FIUME, Via Alessandrina I.

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD

és olcsón tisztít s javít szakszerűen férfi- s női ruhát

RADAKOVICS DÁNIEL FIUME

Vicolo dell' Ospedale 30 (Hungária szállóval szemben.)

A kinek tartós jutányos szobafestő, olajmázoló vagy cimfestő munkára van pontos időben szüksége forduljon

Altberger Ignác

első fiumei magyar szoba- s cimfestőhöz Via Sanità (Adria palota)

Telefon 923.

Maluszewszki Szaniszló

CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitünő italok és frissítők.

Legfinomabb cukorsütemények.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.

A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitünő konyha.

Minden időben friss halak.

A fiumei közönség és az
idegenek figyelmébe!

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

czégnél a Corsón kaphatók.